

Gáncs Tamás

Filterek nélküli mennyország

 LUTHER
K I A D Ó

Budapest, 2023

A kötet kiadását támogatta a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztálya és a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség.

Szerkesztette
KÉZDI BEÁTA

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás, illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulásához van kötve.

© Luther Kiadó, 2023

© Gáncs Tamás, 2023

Fotók © Pete Dóra, Magyarai Márton (szerzői portré), 2023

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2023

www.lutherkiado.hu

Felelős kiadó: Antal Bálint

Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor

Szöveggondozó: Miklósné Székács Judit

Grafika, borító, tördelés: Pete Dóra

Nyomdai kivitelezés: Gelbert ECO Print Kft.

Felelős vezető: Gellér Róbert ügyvezető

ISBN 978-963-380-256-4

Szerkesztői ajánló

Gáncs Tamás írásai mindig hatással vannak rám: felráznak, de egyúttal meg is nyugtatnak. És nemcsak azért, mert válaszokat találok bennük a (lét)kérdéseimre, hanem azért is, mert ő maga is mer kérdéseket feltenni, és meri megmutatni, mennyi kétségünk lehet mindannyiunknak. Ezért is szeretek vele „utazni” kéthetente az *Evangélikus Élet* magazin hasábjain. 2019 decembere óta tart a közös „utazásunk”, hiszen Tamás azóta írja – nagyapja, Gáncs Aladár evangélikus lelkész nyomdokain járva, mégis teljesen más, saját hangnemben – az Élő víz rovat cikkeit. Egyéni hangvétele, szójátékai ezer írás közül is felismerhetők, de sosem öncélúak.

Túléléseink, Interaktív Istenem, Ünneplőben, Bizalomjátékos, Kiskapu – megszólító és megpiszkáló fejezetcímek. Tamás szeret a szavakkal játszani, de a játéka mindig valódi és komoly, mert nem mellébeszél, hanem hozzánk szól. Kis kapaszkodókat ad, feltölt, át-lendít egy-egy hitbéli vagy magánéleti krízisen, akár a magányosság érzésén, vagy éppen „csak” egy újabb könyvre vagy mozira hívja fel a figyelmet. Egy-egy írása után rendszerint kiviszem a könyvtárból az általa ajánlott könyvet, vagy megnézem az említett filmet, és sosem

okoz csalódást: az ő hatására olvastam például Kertész Imre *Valaki más* című kötetét és láttam Pavel Lungin *A sziget* című moziját.

E kötet ötven írást kínál, ötven olyan rövid szöveget, melyet helyettesítéskor felolvashat egy tanár, bibliakörön megbeszélhet egy közösség; melyet odaadnék minden olyan barátomnak, ismerősömnek, aki Istent keresi, és válaszokat keres, hogy megerősítést kapjon: bár élni nem könnyű, de mindennap Istent és a megoldásokat keresve filterek nélkül is lehetséges.

Végül hadd idézzek az egyik – a kötetben helyet kapott – szövegből. Az *Amíg tart a ma* című írásban olyan bizonyossággal írja le Tamás az általánosat, ami szíven üt: „Mert nem természetes, hogy felkelünk reggel, de igazából semmi sem természetes. Kegyelemből élünk, amíg csak élünk. Amíg tart még a ma. Mert addig van esély a döntésre, a nyitottságra, a tiszta szívre. A »ma« szó erre vonatkozik: most még van esély a változásra, a döntésre.”

Ha már idáig eljutott a kedves olvasó a szerkesztői ajánlóban, akkor szinte biztos vagyok benne, hogy készen áll egy döntésre. Ha meghozta, jó olvasást kívánok!

Kézdi Beáta
az *Evangélikus Élet* főszerkesztője

Filterek nélküli mennyország

Jel 22,1–7

Van, hogy a Mennyország Tourist ajánlatait böngészi az ember. Ilyenkor hamar megakad a szeme egy fényképen. Gyönyörű, idilli táj, nem szennyezett a levegő, sehol sincs eldobott műanyag flakon, sehol egy pőfögő gyár vagy soksávós autópálya. Sehol egy tökéletes alakú paradicsom vagy éppen ideges emberekből álló tömeg. Ami van, az maga a *harmonia caelestis*, ahol még a szimmetria is tökéletes. Egy folyó két ágát látjuk, középen ott áll az élet fája, olyan terméssel, hogy az ember csak ámul és bámul. Már-már eszünkbe jutnak Jézus mondatai a jó fáról és a jó gyümölcsről. Nem baj, ha eszünkbe jutnak, sőt.

Csoda szép a kép. A folyó kristálytisztá. Talán még tükörként is használhatja az ember. Milyen jó is, ha erre használja! Tükörkép, szembesülés, és még ha nem mondja is a tükör, hogy „igen, igen, te vagy a legszebb a világon”, de igazat mond. Micsoda víz, micsoda folyó, micsoda emlékezés! A vízre, az esőre, a keresztségre, az élet vízének forrására. Felsejlik bennünk az ígéret, amelyet Jézus a samáriai asszonynak mondott vala ama kútnál: „...aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik,

mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.” (Jn 4,14) Iszik, igen, de azt hiszem, már a látvány is gyógyít. Megnyugtat, helyre tesz.

Nincs ez másképpen a fa leveleivel sem, melyek igenis gyógyítanak. Népek, emberek, teremtmények gyógyítására szolgálnak. És még gyönyörűek is. A fényképen különösen is. Olyan zöld a színük, hogy az ember azt gondolná, filterezve vannak, ha nem tudná, hogy az új Jeruzsálemben semmi sem mű, semmi sem műanyag, minden valódi. A szín is. A zöld is. A gyógyítás is.

Eszembe jut Bakonybél. Amikor életemben először sétálhattam a bencés szerzetesek gyógynövényei között. „Ora et labora” – lüktet bennem a mondat. És persze a gyógyítás illatait is érzem, valahol mélyen. Micsoda küldetése van mindannyiunknak: gyógyítani nemcsak a Föld sebeit, de emberek testi-lelki sebeit is. Mint az irgalmas samaritánus a példázatban. Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja a barátaiért, és éppen ezért képes úgy gyógyítani, mint senki más.

Az Úr arca ragyog, amikor gyógyulás és vigasztalás van. Ezt kérjük az ároni áldásban. Meg könyörületet és békességet. Hogy ne érezzük azt, hogy elvesztünk Isten szeme előtt, és talán a háta mögé kerültünk. Az *Isten háta mögött* című Kányádi Sándor-vers utolsó négy sora szólal meg bennem:

„előrelátó vagy de mégis
nézz uram a hátad mögé is
ott is lakoznak
s örülnének a mosolyodnak”

Igen, erről van szó. Az arcról, a mosolyról. Az Isten és a Bárány trónjánál. Ez is ritka szép a képen. És a homlokok is. Konkrét névvel. Az ő nevével. *Vö Sém. A név.*

A szent név: kimondhatatlan, paradox módon mégiscsak megszólítható. Abba. Atya. Úr. A név, amelyre meghajol föld és ég. Egy név. Amely életet ment. Még akkor is, ha éppen egy haláltusa felirata. Gúny, amely hitvallássá nemesedett a kereszten. *„A názáreti Jézus, a zsidók királya.”* (Jn 19,19)

Ézsaiás mondata nagyon mélyre tud menni: *„Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.”* (Ézs 53,5) Emiatt lehet reménységünk. Hogy vége lesz az éjszakának, a sötétségnek, a sötétségeinknek, és a fényben rádöbbenünk, mit is tettünk ezzel a Földdel, magunkkal, a másikkal. Micsoda áldás lenne, ha ez a katarzis, ez az észlelés, ez a felébredés nem lenne túl későn! Ha felismernénk és elismernénk tévedéseinket! Ha vállalnánk döntéseink következményeit!

Meg kell szólalni, fel kell szólalni, meg kell tenni, végig kell vinni, meg kell cselekedni. A vízió adott, a feladat világos. Ráadásul Jézus követőiként számunkra a szeretet kettős parancsa komolyanvételének szerves része a teremtett világ iránti szeretet. A „túl késő” nevű kísértés akadály lehet abban, hogy meglássuk a kép igaz és igazi üzenetét, amely kép éppen középen van a Mennyország Tourist kicsit retró utazási magazinjában. Kinyitni ér, gondolkozni ér, továbbadni a remény szövegeit ér. Hinni és másképp folytatni: felelősség. Minden másra ott a háritás.